

Uludağ Yapılandırma Araçları Kullanıcı Arayüzleri Tasarım Kılavuzu

Barış Metin

22 Haziran 2006

1 Giriş

Bu döküman Ulusal Dağıtım yapılandırma arayüzlerinin görünümüleri ve (kullanıcı gözü ile) işleyişlerini tarif eder. Döküman, arayüz geliştiricilerinin başvurarak tutarlı bir yapılandırma araçları bütünü oluşturmalarını amaçlar.

Tasarım Kılavuzu'nun tarif ettikleri, uyulması gereken kurallardır. Fakat bu kurallar tavsiyelerden ibarettir. Kullanışlı ve tutarlı bir arayüz oluşturmak arayüz geliştiricisinin işidir.

Bu kılavuz, yalnızca Ulusal Dağıtım içerisinde bulunan kullanıcı arayüzleri için hazırlanmıştır. Her ne kadar yapılandırma arayüzleri, uygulama programları ile bütünlük sağlamak zorunda olsalar da; yapılandırma arayüzleri için tanımlanan kurallar uygulama yazılımlarına uymayabilir.

2 Arayüz Tasarımı Temelleri

Bir kullanıcı arayüzünün *kullanıcı-dostu* olarak adlandırılabilmesi için bazı temel kuralları yerine getirmesi gerekir. Buna göre arayüzün aşağıdaki temel özellikleri sağlıyor olması gerekir.

- **Göreve-yönelik çalışma:** Çok fazla işlevi bir arada sunmak kullanıcının istediği işlevi bulabilmesini güçleştirecektir. Arayüz uygun işlevi mümkün olduğu kadar sade bir şekilde sunabilmelidir.
- **Anlaşılabilirlik:** Kullanıcı arayüz ile ilk defa çalışmaya başladığında rahatlıkla arayüzün hangi amaç için tasarlandığını anlayabilmelidir.
- **Arayüzde gezinebilme:** Arayüz çalışma esnasında hangi bölümde/nerede bulunduğu bilgisini sunmalıdır. Bölümler/adımlar arası gezinebilme yeteneği kısıtlanmamalıdır.

- **Hataları karşılayabilme yeteneği:** Yapılan bir değişikliğin geri alınabilir olması önemlidir. Kullanıcı arayüzü (uygulama altyapısı) yapılan düzenlemelerin geri alınabilmesini sağlayabilmelidir. Kullanıcı yaptığı herhangi bir değişikliği beğenmez ve/veya yanlış olduğunu düşündüğünde, hatasını telafi edebilmelidir.
- **Süreçlerden haberdar etme:** Uygulama gerçekleştirilen işlemlerden kullanıcıyı haberdar etmelidir. O sırada hangi işlemlerin yapıldığı bilgisini kullanıcı arayüze bakarak gözlemleyebilmelidir (örn: “xyz paketi kurulu-yor...”)
- **Beklentilere uyum:** Arayüz ve uygulama kullanıcı tarafından bir bütün olarak algılanmalıdır. Arayüzün bileşenleri kendileri içerisinde tutarlı bir bütünü oluşturmalıdır. Kullanıcı arayüz bileşenleri arasında dolanırken beklenmedik olaylar ve seçenekler ile karşılaşmamalıdır.

3 Yapılandırma Araçları İçin Kurallar

Aşağıdaki kurallar Ulusal Dağıtım içerisinde bulunan yapılandırma araçlarına özel arayüz tasarım kurallarını içermektedir.

- Tüm yapılandırma bileşenleri ortak bir arayüzden erişilebilir olmalıdır.
- Eğer sistemde yapılandırılacak bir bileşen ve/veya bir özellik yoksa yapılandırma seçeneği ya arayüz içerisinde gösterilmemeli; ya da “erişilemez” olarak gösterilmelidir.
Örn:
  1. Sistemde yapılandırılacak bir web sunucu yoksa yapılandırma araçları arasında “web sunucu yapılandırması” bileşeni gösterilmemelidir.
  2. Eğer sistemin ekran kartı “3 boyut hızlandırma”yı desteklemiyorsa ekran kartı için yapılandırma arayüzünde “3 boyut hızlandırma” seçeneği erişilemez olarak gösterilmelidir.
- Eğer bir yapılandırma seçeneği sistemde mevcut, fakat değiştirilemiyor ise; yapılandırma seçeneğini gösteren arayüz seçeneği “değiştirilemez” olarak göstermelidir.

4 Seçenekler İçin Kurallar

Bir grafik arayüzünün yapılandırma kısmını oluşturan ve kullanıcının karşısına çıkan seçeneklerden oluşan bölümün, *kullanıcı-dostu* olması için aşağıdaki kurallara uymalıdır;

- Gerçekte kullanıcı yazılımı kullanmak değil işini bir an önce bitirmek ister. Bu yüzden önüne çıkacak yapılandırma soruları görevini yerine getirdiği gibi, olabildiğince sade görünümlü, kolay kullanılabilir ve az sayıda basamak içermelidir.
- Kullanıcıdan ayarlaması/girmesi istenen seçenek (ler), kendini kullanıcıya yeterince açık tarif edecek ve kafa karıştırmayacak açıklamalara sahip olmalıdır.
- Sade görünüm aynı zamanda işlevselleği de sağlamalıdır. Bu işlevsellik bir uygulama içinde bölümden bölüme farklılık gösterebilir. Örneğin Kopete uygulaması için ICQ hesabı yaratılırken, kullanıcının karşısına bağlanılacak ICQ sunucusunun isminin çıkartılması gereksiz ve kafa karıştırıcıdır, oysa Jabber hesabı yaratılırken bu bilgi daha sık gerekli olmaktadır.
- Kullanıcının her zaman değiştirmeyeceği/görmeyeceği ama bazı durumlarda değiştirmek/görmek isteyebileceği yada değiştirmesine olanak verilebilecek seçenekler **“Gelişmiş Seçenekler”** veya benzeri bir isimle gruplanmalı ve kullanıcı özellikle o seçenekleri görmek istemedikçe karşısına çıkartılmamalıdır.
- **“Gelişmiş Seçenekler”** grubundaki seçenekler kendini kullanıcıya yeterince açık tarif edecek ve kafa karıştırmayacak açıklamalara sahip olmalıdır.
- Sık kullanılacak veya kritik önem taşıyan seçenekler **“Gelişmiş Seçenekler”** grubu içine sokulmamalıdır.
- Girilen bir veya birkaç değerden hesaplanabilecek/anlaşılabilecek değerler, hiç bir ekranda kullanıcının karşısına çıkartılmamalıdır/bunlar için hiçbir yapılandırma seçeneği bulunmamalıdır.
- Seçenekler içinde, birbirini tekrarlayan ya da başka bir seçenek ile çakışan hiçbir yapılandırma seçeneği olmamalıdır.
- Hata oluşması durumunda, eğer gerekli ise, kullanıcıya kısa ve öz olarak nelerin yanlış gittiğini ve sorunun ne olduğunu anlatan hata mesajları, tüm hata çıktısını gösteren veya sadece “Yazılım Çöktü” gibi kullanıcıya anlam ifade etmeyen mesajlara tercih edilmelidir.